

капіталу, що квітне. До таких іншомовних слів необхідно додати певну кількість слів тубільних мов, які увійшли до мови через розширення колоніальної сили англійського капіталу: canoe – американсько-індіанське човен, jungle – індійське джунгли, taboo – полінезійське табу – заборона та інші. Насправді англійська мова має величезний і багатий лексичний «багаж»: повний словник Вебстера налічує приблизно 425 000 слів [4].

Таким чином, у суспільстві англійська мова займає свою впевнену позицію. Він використовується на 158 національних авіалініях (при обліку, що їх існує у світі – 168), ним пишуть і говорять мільйони людей різних національностей. Англійська визнана мовою науки, бізнесу, інформаційних технологій, діловодства. На який термін він збереже свій нинішній статус міжнародної мови – сказати складно, але безперечно пройде не одне десятиліття.

За підсумками вище сказаного можна дійти до висновку у тому, що у суспільстві англійська мова грає одну з ключових ролей у житті суспільства. Його використовують мільйони людей різних національностей та етнічних станів. Ця мова визнана мовою науки, бізнесу, інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Габунія З., Улімбашева Е. Міжкультурна комунікація як факт мови: навч. посібник зі спецкурсу «Міжкультурна комунікація». Львів, 2018. 176 с.
2. Карасьов С. Глобалізація англійської мови і нові завдання методики її викладання. *Мова і міжкультурна комунікація: матеріали Міжвузівської наук.-практ. конференції*: Вид-во ІУБіП, 2018. 81 с.
3. Сокур Е. Знання англійської мови – основа успішного розвитку професіонала у фінансово-банківському секторі. *Наука і сучасність*. 2014. № 31. 169 с.
4. Пелагеша Н. Новий світовий лінгвістичний порядок та його вплив на комунікаційний простір в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 4. С. 44-56.

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна,
*викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЕКСПЕРТИЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Україна – це правова, демократична держава з євроінтеграційним ухилом. Євроінтеграційні прагнення України стали невід’ємними реаліями політичного сьогодення, відповідно питання вдосконалення правової бази набувають нового наукового та практичного значення. Однією з форм вдосконалення законодавства можна вважати правову експертизу нормативно-правових актів. Дослідження розвитку наукових поглядів на теоретичну конструкцію правової експертизи нормативно-правових актів дозволяє з’ясувати зміст даного

правового феномену та вдосконалити правове регулювання. Варто відмітити, що розвиток теоретичних підходів до розуміння правової експертизи нормативно-правових актів можна прослідкувати в працях представників юридичної науки, які досліджували зазначену тематику в законотворчості, нормотворчості, юридичній техніці тощо.

Поступово в юридичній літературі формується позиція, що проведення експертизи проектів нормативно-правових актів визначається як необхідна складова підвищення якості нормопроектної діяльності, а тому розробляються методичні матеріали, запроваджуються організаційні заходи щодо проведення експертиз проектів [1].

Якість нормативно-правових актів має безпосередній вплив на рівень реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів особи та громадянина. Дефекти законодавчого процесу та недостатня експертна оцінка законопроектів призводять до того, що нормативно-правові акти можуть містити значні прогалини та помилки.

Це призводить до виникнення деструктивних процесів у законодавстві внаслідок аномального впливу держави на максимальне регулювання суспільних відносин, що виявляється у таких формах: 1) процесуалізація права у сферах, для яких це нехарактерно; 2) бюрократизація права виражається у зловживанні документацією, адміністративній пасивності, імітації ефективної діяльності в системі державного управління; 3) поширення правового регулювання у сферах, де воно є протиприродним; 4) надмірність правового регулювання, що, по суті, призводить до ускладнення організаційно-правової форми в умовах збільшення її обсягу [3, с. 7].

Експертиза нормативно-правових актів є засобом запобігання та протидії виникненню цих недоліків. Експертна діяльність у законодавчому процесі спрямована насамперед на затвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина та недопущення звуження змісту та обсягу встановлених прав і свобод при прийнятті нових законів чи внесенні змін до чинних законів, положення яких закріплено в Основному Законі нашої держави.

На мою думку, варто звернути увагу на деякі проблеми діяльності суб'єктів проведення експертизи нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд Верховної Ради України.

Перша проблема полягає в тому, що в деяких секретаріатах комітетів Верховної Ради України не вистачає достатньої кількості кваліфікованих працівників, які б допомагали народним депутатам у експертному вивченні нормативно-правових актів. Адже під час пленарних засідань рекомендації комітетів досить часто відхиляються навіть у випадках, коли комітет оцінює законопроект з боку неконституційності.

Щодо другої проблеми, то вона пов'язана з тим, що процес парламентської експертизи нормативно-правової бази ЄС та перевірки законопроектів на відповідність законодавству ЄС залежить від Міністерства юстиції України. Однак ці положення є нереальними з огляду на обмеженість можливостей Міністерства,

посилення ролі Комітету Верховної Ради з питань європейської інтеграції в процесі імплементації УА та зростання кількості законопроектів [2, с. 22].

Крім виявлених проблем, у законодавчому регулюванні експертизи нормативно-правових актів є такі недоліки, як: регламентація проведення експертизи законопроектів різними нормативно-правовими актами; неурегульованість порядку проведення громадської та міжнародної експертизи законопроектів.

За умови потреби високого рівня професійних знань, особливо при вирішенні нових комплексних проблем, проводиться наукова експертиза, в більшості випадків щодо найскладніших нормативно-правових актів.

Одним із важливих напрямів науково-дослідної діяльності інститутів Національної академії правових наук є розробка та правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм впровадження результатів наукової діяльності [3, с. 217-238].

Важлива роль відводиться фінансово-економічній експертизі, яка проводиться для оцінки відповідності проекту законодавству фінансовим і бюджетним можливостям держави, доцільності запропонованих витрат з урахуванням очікуваних результатів. Кожен законопроект після його реєстрації не пізніше впродовж п'яти днів має бути направлений до комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого входять бюджетні питання, для проведення експертизи щодо перевірки його впливу на дохідну та/або видаткову частину бюджетів та виконання закону про Державний бюджет України у поточному бюджетному періоді, а також у комітет, який визначається головним з підготовки і попереднього розгляду законопроектів.

Екологічна експертиза законопроектів передбачена ст. 7 Закону України «Про екологічну експертизу» [1]. До переліку об'єктів, що підлягають обов'язковій державній екологічній експертизі, належать проекти законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері забезпечення екологічної (у тому числі радіаційної) безпеки, охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, діяльності, яка може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища.

Щодо законопроектів, які за правовим регулюванням належать до сфер, правовідносини яких регулюються законодавством Європейського Союзу, то відповідно до Закону України «Про Національну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, вони повинні пройти перевірку на відповідність *acquis communautaire*.

У процесі законодавчої діяльності важливо провести антикорупційну експертизу законопроектів з метою виявлення положень, які самостійно або в поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Варто зазначити, що проекти законів підлягають гендерно-правовій експертизі, за результатами якої дається висновок щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Висновок гендерно-правової експертизи є обов'язковою складовою пакету документів, що подається разом із проектом нормативно-правового акта на розгляд [5].

З метою запобігання та протидії дискримінації та забезпечення рівних можливостей для реалізації прав і свобод людини і громадянина ст. 8 Закону України «Про основи запобігання та протидії дискримінації в Україні» передбачає обов'язкову антидискримінаційну експертизу нормативно-правових актів.

Щодо закону України, офіційно отриманого на підпис Президенту України, може бути проведена правова експертиза Закону на відповідність Конституції України та іншим законам України.

Серед додаткових експертиз нормативно-правових актів передбачається: попередня, первинна, додаткова, у разі потреби повторна експертиза за проектом нормативно-правового акта за рішенням суб'єкта нормотворення або за ініціативою його розробників; соціологічна експертиза, якщо проект нормативно-правового акта має суспільне значення; кримінологічна експертиза, якщо проекти нормативно-правових актів стосуються регулювання економічної, фінансово-банківської, страхової та іншої діяльності, яка може вплинути на рівень криміналізації суспільства [6, с. 98].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що нормативно-правові акти мають направлятися на обов'язкову (наукову, правову, гендерну, антикорупційну, антидискримінаційну, фінансово-економічну) та спеціальні, обов'язкові, які визначені в законах для окремих правових питань (екологічні, експертиза на відповідність *acquis communautaire*).

Список використаних джерел:

1. Бутенко О. В. Поняття та сутність правової експертизи юридичних документів *.Юридична Україна*, 2009. № 6. 144 с.
2. Про екологічну експертизу: Закон України від 09.02.1995 р. № 45/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 8. Ст. 54.
3. Богачова О. В. Сучасні реалії інституту експертизи законопроектів в Україні. *Право та управління*. 2012. № 2. С. 30-42.
4. Доповідь та дорожня карта «Щодо підвищення внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України», підготовлена Місією Європейського парламенту з оцінки потреб під головуванням 114 Петра Кокса URL: <http://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20160301RES16508/20160301RES16508.pdf>.
5. Лук'янов Д. В., Летнянчин Л. І., Гетьман Є. А. Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України у 2015 році. Харків: Право, 2016. 278 с.
6. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: монографія. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів: *Львівський національний університет імені Івана Франка*, 2015. 566 с.